

Thực trạng hoạt động thư viện ở các trường tiểu học, thành phố Thuận An, tỉnh Bình Dương

Nguyễn Thị Kim Tuyết*

*Học viên cao học - Trường Đại học Trà Vinh

Received: 28/7/2023; Accepted: 02/8/2023; Published: 15/8/2023

Abstract: From the research results on the current situation of library management in primary schools in Thuan An city, the article proposes measures to manage library activities in primary schools in Thuan An city, Binh Duong province in order to improve the quality of library activities to meet the current requirements of educational innovation.

Keywords: Management of library and primary school activities in Thuan An city

1. Đặt vấn đề

Năm 2019, Quốc Hội Ban hành Luật Thư viện (TV) số 46/2019/QH14 (Quốc Hội, 2019). CP cũng đã ban hành quyết định số 206/QĐ-TTg ngày 11/02/2021 về việc phê duyệt “Chương trình chuyển đổi số ngành TV đến năm 2025, định hướng đến năm 2030”.

Theo đó, Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT) cũng đã Ban hành Quyết định 01/2003/QĐ-BGDĐT về tiêu chuẩn TV trường phổ thông ngày 29/01/2004 (Bộ GD&ĐT, 2003) và công văn số 11185/GDTH ngày 17 tháng 12 năm 2004 về việc Hướng dẫn thực hiện tiêu chuẩn TV trường phổ thông để các đơn vị đánh giá TV trường và xây dựng TV đạt chuẩn.

Tại Thông tư số 17/2018/TT-BGDĐT, ngày 22 tháng 8 năm 2018 Thông tư ban hành quy định về kiểm định chất lượng giáo dục và công nhận đạt chuẩn quốc gia đối với trường TH (TH) quy định rõ TV trường học là một trong những tiêu chí để công nhận trường TH đạt Chuẩn quốc gia và đạt kiểm định chất lượng giáo dục.

Nhận thức rõ tầm quan trọng của TV, UBND tỉnh Bình Dương cũng đã ban hành rất nhiều KH liên quan đến TV như : KH số 5994/KH-UBND ngày 29/12/2017 triển khai Đề án phát triển văn hóa đọc trong cộng đồng đến năm 2020, định hướng đến năm 2030; KH số 4628/KH-UBND ngày 14/9/2021 của triển khai thực hiện chương trình chuyển đổi số ngành TV đến năm 2025, định hướng đến năm 2030; Công văn số 4647/UBND ngày 15/9/2021 về việc chủ trương xây dựng Đề án “Phát triển hệ thống TV công cộng tỉnh Bình Dương đến năm 2025 và định hướng đến năm 2030”.

Tại Bình Dương, Sở GD&ĐT đã tích cực xây dựng trường học chuẩn hóa về CSVC, Phong trào

đọc sách và xây dựng TV Chuẩn là mặt nổi trội của giáo dục TH tại tỉnh nhà. Tuy nhiên, do lượng HS tăng cơ học tại một số TP trung tâm của Bình Dương nên TV không đủ khả năng đáp ứng. Trang thiết bị CSVC và nguồn học liệu của một số TV chưa đáp ứng được nhu cầu sử dụng. Một số nơi chưa chú trọng công tác bồi dưỡng, xây dựng đội ngũ viên chức TV khiến HĐ vận hành TV chưa phát huy hết hiệu quả.

Thuận An là TP trực thuộc tỉnh Bình Dương, ngành giáo dục luôn quan tâm đầu tư nâng cao chất lượng HĐ TV trong các trường TH. Số TV đạt chuẩn theo quy định của Bộ GD&ĐT chiếm trên 50%. Tuy nhiên, một số trường TH tại Thuận An tăng sĩ số cơ học khá cao nên dù đạt chuẩn về diện tích phòng đọc nhưng chuẩn về chỗ ngồi và lượt đọc cho HS chưa đảm bảo, HĐ phục vụ bạn đọc còn hạn chế.

Công tác QL TV vẫn thực hiện, tuy nhiên phòng GD&ĐT vẫn còn chưa quan tâm QL công tác TV một cách toàn diện như: Một số viên chức TV chưa đạt chuẩn, bố trí GV kiêm nhiệm phụ trách TV ở một số trường. Công tác QL chỉ đạo có quan tâm nhưng cũng chưa được chặt chẽ vì phòng GD&ĐT thiếu người QL chuyên về công tác TV. Việc kiểm tra công nhận TV chuẩn chưa sâu sát. Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong QL HĐ TV chưa được quan tâm đúng mức.

Vì vậy, trên cơ sở nghiên cứu làm sáng tỏ các vấn đề về lý luận QL HĐ TV nói chung, nghiên cứu thực trạng, phân tích rõ nguyên nhân chính dẫn đến các bất cập trong quy định và những vấn đề phát sinh trong thực tiễn, đề xuất các biện pháp QL HĐ TV có tính khả thi cao sẽ góp phần nâng cao chất lượng dạy và học ở các trường TH, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay.

2. Nội dung và kết quả nghiên cứu

2.1. Vai trò của hoạt động thư viện ở trường TH

TV góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy của GV, bồi dưỡng kiến thức cơ bản về khoa học TV và xây dựng thói quen tự học, tự nghiên cứu cho HS, tạo cơ sở từng bước thay đổi phương pháp dạy và học. Đồng thời, TV tham gia tích cực vào việc bồi dưỡng tư tưởng chính trị và xây dựng nếp sống văn hóa mới cho các thành viên nhà trường.

Là một trong những yếu tố cấu thành chất lượng giáo dục, TV trường học là bộ phận không thể thiếu trong việc hình thành môi trường văn hóa học đường; HĐ khuyến đọc, hình thành thói quen, kỹ năng đọc của người học; góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập của GV và HS, xây dựng thói quen tự học cho HS. Mặt khác, TV trường học còn tạo cơ sở từng bước thay đổi phương pháp dạy và học, xây dựng nếp sống văn hóa cho các thành viên trong nhà trường. TV trường học còn là trung tâm thông tin văn hóa cộng đồng,

Chức năng, nhiệm vụ của TV ở trường TH nhằm phát triển tài nguyên thông tin phù hợp với nhu cầu học tập, nghiên cứu của người học, người dạy, người quản lý và mục tiêu, nội dung, chương trình dạy và học theo từng chương trình GD; hướng dẫn sử dụng TV, trang bị kỹ năng tìm kiếm, khai thác, sử dụng thông tin cho các đối tượng; hỗ trợ việc học tập, giảng dạy, nghiên cứu và tổ chức các HĐ GD khác. HĐ TV giữ nhiệm vụ quan trọng trong việc xây dựng, phát triển văn hóa đọc ở trường TH; là một trong những HĐ GD bắt buộc phải tổ chức trong nhà trường TH, được quy định cụ thể trong Điều lệ trường TH và các văn bản hiện hành.

2.2 Khái quát thực trạng QL HĐ TV ở các trường TH TP Thuận An, tỉnh Bình Dương

Tác giả khảo sát HT, PHT các trường TH gồm 20 người; GV, viên chức TV trên địa bàn TP Thuận An là 185 người và 120 HS lớp 4,5 thuộc 10/27 trường TH, sử dụng phối hợp các phương pháp nghiên cứu như: phương pháp điều tra bằng Anket (bảng hỏi), phương pháp phỏng vấn, phương pháp chuyên gia, phương pháp nghiên cứu sản phẩm HĐ.

2.2.1. Thực trạng thực hiện mục tiêu của HĐTV ở các trường TH TP Thuận An, tỉnh Bình Dương

Kết quả khảo sát cho thấy nội dung hiểu được mục tiêu của HĐ thư viện “Tạo ra một môi trường học tập thân thiện, khuyến khích việc đọc sách và nghiên cứu tài liệu” được đánh giá ĐTB là 3.1, thứ bậc 1. Điều này cho thấy GV và HS đều nhận thức được rằng TV trường học là một bộ phận cơ sở trọng

yếu, là trung tâm sinh hoạt văn hóa, khoa học của nhà trường. TV trường học góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập của GV và HS, xây dựng thói quen tự học cho HS. Mặt khác, TV trường học còn tạo cơ sở từng bước thay đổi phương pháp dạy và học, xây dựng nếp sống văn hóa cho các thành viên trong nhà trường.

Tuy nhiên, các mục tiêu khác của TV đạt được điểm số thấp hơn, cho thấy cần cải thiện trong các lĩnh vực này. Mục tiêu “giúp HS tự bổ sung kiến thức theo định hướng đổi mới giáo dục” nhận được ĐTB là 2,95, xếp hạng 2. Mục tiêu “tạo điều kiện cho HS TH có thể tiếp cận và tiêu thụ các tài liệu giáo dục” nhận được ĐTB là 2,85, xếp hạng 3. Mục tiêu “đưa ra các công cụ hỗ trợ cho GV và phụ huynh để giảng dạy, hướng dẫn và khuyến khích việc đọc sách ở các em HS” nhận được ĐTB là 2,81, xếp hạng 4. Mục tiêu “giới thiệu các truyền thống đọc sách, giúp các em HS hiểu về giá trị của sách” nhận được ĐTB là 2,55, xếp hạng 5. Mục tiêu “tạo cảm hứng và thúc đẩy sự sáng tạo, tưởng tượng và phát triển văn hóa đọc” nhận được ĐTB là 2,5, xếp hạng 6. Cuối cùng, mục tiêu “thúc đẩy sự đọc sách ở các em HS bằng cách cung cấp một kho tàng tài liệu đa dạng và phong phú” nhận được ĐTB thấp nhất là 2,25, xếp hạng 7. Kết quả trên chứng tỏ thực trạng nhận thức tầm quan trọng của sách, báo, tư liệu tại thư viện không được HS và nhà trường quan tâm.

2.2.2. Thực trạng thực hiện nội dung, kế hoạch HĐTV ở các trường TH TP Thuận An, tỉnh Bình Dương

Kết quả thực hiện nội dung và KH HĐ TV ở các trường TH TP Thuận An, tỉnh Bình Dương cho thấy một số điểm mạnh và còn nhiều điểm cần cải thiện. Nội dung “Cho phép người dùng mượn sách (tài nguyên học tập, tài liệu nghiên cứu)” được đánh giá cao nhất với ĐTB là 3,18, xếp hạng 1. Điều này cho thấy HĐ mượn sách tại TV đã được triển khai và QL tốt, đáp ứng nhu cầu của người đọc.

Tuy nhiên, các nội dung khác chưa được quan tâm và cần được cải thiện để TV trường học đáp ứng tốt hơn nhu cầu của GV và HS. Ví dụ, nội dung “Giới thiệu, hướng dẫn thực hiện nội quy và sử dụng TV” nhận được ĐTB là 2,68, xếp hạng 2, còn nội dung “Cập nhật, bổ sung sách mới” chỉ đạt ĐTB 2,55, xếp hạng 3. Việc giới thiệu nội quy sử dụng TV và bổ sung sách mới đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra một TV HĐ hiệu quả và đáp ứng được nhu cầu của GV và HS.

2.2.3. Thực trạng thực hiện phương pháp hoạt động

thư viện ở các trường TH Thành phố Thuận An, tỉnh Bình Dương

Kết quả khảo sát cho thấy ĐTB cho tất cả các nội dung đều khá thấp, cho thấy cần cải thiện HĐ của TV để đáp ứng tốt hơn nhu cầu của cộng đồng đọc.

Nội dung được đánh giá cao nhất là “Hỗ trợ các tiện ích khai thác TV số” với ĐTB là 2,78 và đứng ở vị trí thứ nhất. Tuy nhiên, ĐTB cho các nội dung khác giảm dần theo thứ tự từ thứ 2 đến thứ 5. Điều này cho thấy rằng cần cải thiện các nội dung này bằng cách cung cấp thêm các dịch vụ và HĐ mới, tăng tính tương tác và hấp dẫn của TV. Hơn nữa, các HĐ này cần được quảng bá và giới thiệu một cách hiệu quả để thu hút sự quan tâm của cộng đồng đọc và tăng lưu lượng mượn sách.

ĐTB cho nội dung «Tổ chức hội nghị, hội thảo, triển lãm, truyền thông, phổ biến tài nguyên thông tin» là thấp nhất, chỉ đạt 2,15 và đứng ở vị trí thứ 5. Việc tổ chức các HĐ này sẽ giúp TV trở nên hấp dẫn hơn và thu hút độc giả đến tham gia, đồng thời cũng là cơ hội để giới thiệu tài nguyên thông tin mới và tạo mối quan hệ tốt hơn với cộng đồng đọc. Tuy nhiên thực trạng hiện nay các GV, CBQL nhà trường và viên chức thư viện còn chưa coi trọng phương pháp HĐ này

2.2.4. Thực trạng thực hiện hình thức hoạt động thư viện ở các trường TH Thành phố Thuận An

Kết quả khảo sát cho thấy mô hình TV xanh được đánh giá rất cao với ĐTB là 3.26, xếp hạng đứng đầu trong số các nội dung đánh giá. Điều này cho thấy hình thức này đã tạo được sự quan tâm và đáp ứng được nhu cầu của GV.

Ngoài ra, trải nghiệm và giao lưu học tập giữa các TV cũng được đánh giá khá cao với ĐTB là 2,98, xếp hạng thứ hai trong số các nội dung được đánh giá. Điều này cho thấy các TV địa phương đã thực hiện tốt việc tạo cơ hội cho HS và người dùng TV để tương tác, trao đổi kinh nghiệm học tập và phát triển kỹ năng đọc hiểu.

Nội dung thứ ba là hệ thống tra cứu tài nguyên thông tin được thực hiện trực tiếp tại TV, bảo đảm tra cứu dễ dàng, thuận tiện đồng thời có thể truy xuất được dữ liệu liên quan. ĐTB đánh giá của nội dung này là 2.95, xếp hạng thứ 3 trong số các nội dung được đánh giá. Tuy nhiên, điểm số này vẫn khá cao và cho thấy hệ thống tra cứu tại các TV đang được đánh giá khá tích cực.

Hệ thống mượn trả là nội dung tiếp theo được

đánh giá với ĐTB là 2,78, xếp hạng thứ tư. Nội dung này cũng được thực hiện khá tốt tuy nhiên điểm số này chưa thể đạt mức cao như các nội dung khác.

HĐ phong trào đọc sách của TV là nội dung được đánh giá thấp nhất với ĐTB là 2,12, xếp hạng cuối cùng trong số các nội dung được đánh giá. Tuy nhiên, việc đánh giá chỉ số này cần phải xem xét kỹ lưỡng, bởi HĐ đọc sách có thể bao gồm nhiều HĐ khác nhau, và mức độ quan tâm của HS đối với việc đọc sách có thể khác nhau tại mỗi trường học. Do đó, việc đánh giá chỉ số này cần được thực hiện một cách kỹ lưỡng hơn để có cái nhìn toàn diện về HĐ đọc sách tại các trường TH ở TP Thuận An, tỉnh Bình Dương.

Qua kết quả khảo sát trên, cho thấy: Các trường TH trên địa bàn TP Thuận An - tỉnh Bình Dương đều nhận thức được vai trò của TV trong KH HĐ hằng năm của nhà trường. Các trường cũng thực hiện nghiêm túc quy định của Bộ GDĐT về việc xây dựng TV trường học. TV trường học đã thực hiện đúng quy chế về tổ chức và HĐ của TV trường phổ thông, cung cấp đủ các loại sách cần thiết phục vụ HĐ dạy học của GV và nhu cầu đọc của HS.

Ban giám hiệu rất quan tâm đến công tác TV, luôn chú trọng đầu tư vào việc xây dựng CSVC, vốn tài liệu cho TV nên sách - báo phục vụ cho việc dạy và học của GV và HS tương đối đầy đủ. Nhận thức của CBQL, GV về vai trò, mục tiêu và tầm quan trọng của HĐ TV tuy được đánh giá rất quan trọng nhưng vẫn còn một bộ phận đánh giá chưa cao, dẫn đến chưa mạnh dạn thay đổi, chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới toàn diện về GDPT trong giai đoạn hiện nay. Việc đầu tư CSVC cho thư viện còn hạn chế, CSVC - TBKT của thư viện chưa thực sự đồng bộ, vẫn còn thiếu về số lượng, kém về chất lượng.

3. Kết luận

Trên cơ sở thực trạng để nâng cao chất lượng, hiệu quả HĐ TV ở các trường TH trên địa bàn TP Thuận An, tác giả đề xuất 5 biện pháp quản lý HĐ TV ở các trường TH ở TP Thuận An, tỉnh Bình Dương đáp ứng yêu cầu đổi mới GDĐT 2018.

Tài liệu tham khảo

1. Quốc hội (2019), *Luật số 46/2019/QH14 của Quốc Hội: Luật Thư viện 2019*. Hà Nội.
2. Chính phủ (2019), Nghị định 93/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật TV. Hà Nội.
3. Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Quyết định số 01/2003/QĐ-BGDĐT ngày 02/01/2003 về Quy định tiêu chuẩn TV trường phổ thông*. Hà Nội.